

L'IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGA Y XEREMIES D'UNA SOCIEDAT DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número. 2 cèntims.
 Fòra de Palma » 2 1/2 »
 Números atrassats » 4 »

Sonará cada dissapte, si té vent á sa flauta.

S'envían es números á domicili, tant á dins Ciutat com á ses Viles, pagant per adelantat á s'Administració (Cadena de Cort n.º 11), 1 pesseta á conta de 16 números.

ENVEJA.

Axò eran dues amigues que se tractavan com à germanes. Sempre que podian estavan plegades. Allà abont ne veyan una, hey veyan s'altra. Tots es secrets mútuament s'esplicavan. Amb una paraula, eran com à dues ànimes dins un còs.

Una tenia fama de molt guapa, y en veritat heu era; y per aquest motiu era també vanidosa. S'altre sense essè tant bella era agradosa; y lo que més l'adornava era es tení un caracte franch y candorós.

N'Elena, (qu'axí nomia sa primera), se creya que tots ets homos en veurerla amb aquells cabeys tant rossos, amb aquells uys blaus, amb aquella cara que feya enveja à sa neu y à ses ròses purpurines de blanca y sonrosada qu'era, havian de quedá rendits d'anamorament per ella.

N'Enriqueta, (qu'aquest era es nòm de s'altre), pensava lo contrari. Creya no tení cap mèrit d'hermosura per agrada à n'ets homos, y sòls se cuydava d'essè virtuosa, senzilla y amable amb tothom; esperant que per aquest camí arribaria à essè felís.

Aqueste pensaments eran ets únichs que no se comunicavan ses dues amigues. En quant à tots ets altres no hey havia secrets entre elles, y n'Elena que se considerava superiò à n'Enriqueta, prenia sa bona amistat d'aquesta com una adoració ó sumisió à sa séua preponderancia en qualidats físiques personals, y sa séua humildat com un regeixament d'inferioridat.

Succehí qu'un dia, un jove guapo, bon atlòt y de mitjana fortuna, vé n'Enriqueta y s'enamorá d'ella.

En Jaume aprofitá sa primera ocasió que tengué per declararli es séu amor y per dí à n'Enriqueta que sa séua vista li havia ferit es cò, y li havia inspirat una verdadera estimació. Ella li acceptá aquest amor tota gojosa, jurant correspondrerli fins à la mòrt.

Lo que simpatisaren En Jaume y

n'Enriqueta no vos ho poreu figurá. Ella l'estimava amb aquell amor puríssim que sòls sòlen sentí algunes ànimes privilegiades; sense mirá s'interés, sense sentí vanidat per veure lluhí à n'es séu costat un homo que molt bé podian dí qu'era un bon partit per ella. Rès d'axò: ella estimava y sentia de cada dia creixe aquell amor, y com à ferida per sa ciència de Deu axecava es séu esperit à un cèl d'eternes armonies. En Jaume estava posehit d'iguals sentiments.

N'Elena com vos podeu pensá, mirava amb uys d'enveja aquestes relacions. ¡Com! ¡Ella qu'era tant guapa havia d'está sense enamorat! ¡y essè postergada à sa séua amiga! Una espina de sa més refinada enveja l'atravessá à n'es séu còr vanitós; però heu disimulá. Demostrava à n'Enriqueta que tenia una gran alegria de sa séua ventura, però s'anava separant des séu tracto à poch à poch y posava per excusa que n'Enriqueta en tení En Jaume ja no feya cas d'ella, ni de ningú.

—T'estim com abans, (li deya aquesta plèna de bona fè.) ¡Per què no has de vení com venies? ¡Per què no has d'essè com eres?

Però n'Elena duya altres idèes y seguia separantsè més de cada dia.

Amb axò passá casi un any y es dos enamorats ja comensavan à parlá de casá.

Es pares d'una y altre part estavan molt conformes amb aquesta unió. Ningú hey trobava rèes que dí, més que n'Elena; y havia ja arribada s'hora en que s'esperit des mal valentsè de sa séua enveja hey havia de posarhi sa séua cuyarada, com solem dí.

Un dia En Jaume trobá n'Elena à ca unes amigues séues y després de camviá es cumpliments de costum aquesta li digué:

—¡Diuen que vos casau tan prest?

—Si Deu heu vòl.

—Ha estada molt venturosa n'Enriqueta.

—Ella s'ho mareix per lo bona qu'es.

—¡Bona? (replicá n'Elena entre dents fent un visatge desdeñós), tothom es hò quant no se saben ses séues magarrufes.

Quant En Jaume sentí aquestes paraules quedá com à picat per un animal verinós.

—¡Que vòls dí! ¿Saps per ventura alguna còsa de n'Enriqueta que no sia digne d'ella, ni de mí?

—Si la sabés no la diria, (contestá), perque un homo enamorat com tú tan mateix no heu creuria.

En Jaume, cada vegada més picat per s'interés de sèbre, l'instava més y més. N'Elena à la fi li va dí:

—Ydò, si heu vòls sèbre heu sabrás, però ja veus qu'aquí no es el lloch apropiat per parlá d'aquestes còses. Vina à ca-méua y allá t'ho diré.

—D'aquí una hora hey seré.

Y despedintsè d'aquella casa se'n aná à corre carrés sense sèbre qu'es feya. Es temps li parexia que no passava. ¡Quin' hora més llarga va trobá! A la fi arriba aquell desitjat instant.

No vos vuy contá una per una ses mentides y ses calumnies que s'inventá aquella mala amiga per denigrá à n'En Jaume sa séua pòbre atlòta. Aquell infelís estava com un estorat.

—Però, Deu méu! ¡com pòt essè axò si n'Enriqueta es un àngel!

—Ydò, casat tú com àngel y després la trobarás com à dòna.

—Però, diguem: ¿com saps tú aquestes còses? Tal vegada es una calúnia que li pòsan.

—Si jò no heu sabés de bona tinta, no t'hauria donat aquest avis. Quant el te don, es perque després no pugues dir-me: «Tú heu sabias y no m'avisares.»

—¡Jò que la creya tan bona! ¡Infame! ¡Enganarme d'aquesta manera!

Y el pòbre Jaume, sense sèbre qu'es deya ni qu'es feya partí de ca n'Elena, diguent en si mateix.

—Vatx à veurerla per darrera vegada per dirli qu'es... ¡Ah! no 'u vuy dí. No té perdó de Deu. ¡Oh! ¡y que som de desgraciats! ¡Jò que tant y tant l'estimava!

Murmurant aquestes frases arriba à ca s'atlòta. Amb sa cara trastornada y amb sos uys eshadallats parexia un lòco.

—¡Infame! (digué al punt que la vé.) ¡Infame! ¡falsa! ¡no tens perdó de Déu! ¡Enganarme d'aquest mòdo!

Y es posa a pl'ora com un n. n.
Podeu pensá n' Enriqueta que tenia sa corc'ènc'ia ben neta, qui n' esglay p.engué quant senti axc

—Jaurec, ¿qu' es que tens? ¿qu' he fét jò pe a'ime aquestes paraules que m' dius?

Ja pòbre e atlòta cada vegada més ad m'ada r'o compren'ia es vertadé sentit a' aquestes esclamac'ions.

—¿De que te quèxes? Jò no crech havè fa'tat en 'lo més mínim a n' es téu amor Jò des que te vatx jurá estimartè re sé si ex'istexan altres homos y tots es méus pensaments solament son per tú.

—¡Calla! ¡Calla! No mentis més; (va di En Jaurec.)

Y fur'ús com un homo desesperat conta a sa pòbre atlòta totes aquelles patañes y felon'ies que n' Elena s' havia inventades

N' Enriqueta quant senti aquell enfilay de calumn'ies y mentides sa pena li estreguè es còr y perdé es sentits.

En Jaurec sense volé sobre rès més, lutzant entre s' amor y s' òdi, partí jurant no mirá may més à sa que fins ara hav' a estat es delicias des séu còr.

No vos vuy contá una per una ses desd'ixes que sobrevengueran à n' aquell' a bèra Enriqueta. Sòls vos diré que a' aque' t fet perdé notablement sa salut y le pa lava es dies sempre plorant.

¡Jaurec! ¡Jaurec! (solia di moltes vegades. Lo que me sap més greu es que n' e tengas per culpable. ¡Verge Santíss'ira r'o m' dexeu mori qu' En Jaurec no lava v'ist sa méua inocència!

En quant à n' Elena, vos diré qu' es remordiments no la dexavan viure quant veya que per sa malahida enveja y per un pur capritxo havia causat tantes desd'ixes

Amb axò passá poch més d' un any. Un d' a n' Elena se senti malalta y creguent en es principi que no seria rès, la còsa se fé seria en termes qu' es metges desconfiavan de salvarli la vida. Però, gracies à n' ets esforsos de sa ciència y amb s' ajuda de Deu se salvá; més de resultes d' aquesta malaltia quedá casi cèga.

Còm ella se trobá d' aquella manera comensa à pensá seriament amb so mal qu' l' avia fé. Cregué qu' aquella ceguera era un castich de Deu, y arrepenitida y plèna de remordiments resolgué compòndre sa séua concien'cia. Amb aquest motiu envia à demana En Jaurec. El pòbre recusat es tení una entrevista amb sa que tants y tants de trastorns havia causat à n' es séu esperit, tement que li tornaria renová ses nafres. Però se revestí de valor quant vé que n' Elena li suplicava amb tanta d' eficacia que desitjava parlá amb éll.

Tampoch vos contaré es pormenors d' aquesta entrevista, perque sa méua ploma no sabria expressá sa gran sorpresa qu' esperimentá En Jaurec quant senti n' Elena que li deya plorant que per un capritxo havia calumniat à sa innocent Enriqueta.

—Perdonem per amor de Deu, (deya aquella desd'ixada.) Perdonem y no digues à ningú sa méua felon'ia. Mira encara es temps de que podeu essè felisos. N' Enriqueta es bona. ¡Ay! ¡Quantes llágrimes li ha ocasionat sa méua enveja!

En Jaurec fòra de si partí correns à ca aquella que may havia pogut olvidá y al punt que la vèu s' ajonoya baix d' ella, li pren ses mans y amb un mar de llágrimes que corrian per sa séua cara.

—Perdó! perdó! (deya tartamudetjant.)

Ara figuravos sa gran sorpresa d' aquella pòbre atlòta. Se cregué molt bé qu' En Jaurec havia perdut es judici y pensava que segurament l' anava à malá.

—No tengas pò, (li deya aquest.) He vengut perque sies ditxosa. Perdona es mal que t' ha causat s' havè donat crèdit à una calumnia. Però ets innocent, ets un ángel y has d' essè méua.

Ses llágrimes d' un y altre se confongueran y s' enamorada Enriqueta alsant ets uys à n' el Cèl, esclamava:

—Deu méu! Ja m' puch mori ara qu' En Jaurec ha pogut veure sa méua inocència.

No vos vuy contá lo que durá s' entrevista d' aquests dos enamorats. Sòls vos diré que va essè molt llarga y de gran interés. Quant se separaren estavan més enamorats que may.

Un mes després d' havè passat aquesta escena, dins una capella consagrada à la Mare d' els Desamparats, En Jaurec dava sa má d' espòs à sa séua adorada Enriqueta. Sa més pura alegria brillava à n' ets uys d' aquella modesta criatura.

—¡Que hò que sou, Jesús méu! (deya gojosa.) De quin m'èdo demostrau prest ó tart que no dexau desamparats à n' aquells qu' en Vos confian.

Aquells espòs foren modèlo de virtut y del tot ditxosos.

En quant à n' Elena vos diré qu' à la fi cobrá la vista encara que may hey vé tant còm ahans y qu' apesá des séus cabeyssos rossos ets séus uys blaus y sa finó des séus colós, se quedá còm sa tia Juana, que volé di que no s' casá. D' aquesta manera may va essè felis perque ja heu diu s' adagi «Tota persona orgull'osa ja may pòt essè ditxosa.»

Ja heu havè vist. S' enveja es mare de molts de vicis. De sa murmuració, de sa mentida, de sa calumnia y de molts d' altres. ¿Sabeu quina virtut es es séu quantra-verí? Sa Caritat.

Per axò, per evitá remordiments y altres còses, teniu sempre present aquella gran màxima que diu: *Estima al pròxim còm à tu mateix y lo que no vulgues per tí no 'u vulgues per ningú.* També teniu present que *Qui vol mal no 'l s' alluina.*

Aquests conseys preniulós y m' en benehieu. Encara que los vos don una dòna jove no vos ne fassèu cás:

Que no val ménos sa ròsa

Perque dins un test estiga.

Ni val ménos un consej

Perqu' una dòna el vols diga.

UNA SEUVATGINA.

DESGRACIATS

Ò SIAN EXEMPLES QUE PÒDEN SERVI P' ES JOVENT DEL DIA QU' ESTÀ PER EMPENDRE ES CAMÍ DE SA DESGRACIA.

Es dots torna amarch à molts.

—Quant era tendre d' edat
Es trabay me va podí;
A mos pares vatx fogí
Y m' vatx vendre per soldat.
Havent cumplit es servici
Quant tenia llibertat,
Vatx cometre un atentat
Per aquell malahit vici.

Y ara, ¡ay de mí! me tròb
A dins funestes presons,
Amb cadenes y grilloas
Esperant un dolent glop.

—¿No sabias malauat
Qu' es pòbre feyna ha de fé,
Y ha de sofrí p' es séu bé
Es trabays amb humildat?
¡Desgraciat!

—¡Aquests Casinos malahits
Que molt que m' han deshonorat,
Després d' haverme plomat
Fins à ses ungles des dits!

Y ara m' enquantr un pòbret
Plè de pena p' ets infants
Que me diuen sent espants:
«¡Donau mos pa, monparet!»
Y quant los sent que m' predicán
«¡Donau mos un rolagó!»
¡Ay! me donan tal doló
Qu' à n' es còr puñals m' afican.

—No dexavas may es gat.
Feyes roy per ahont passavas
¡Ah, touto! ¿que te pensavas
No veure es serró acabat?
¡Desgraciat!

—Jò, tanta hacienda tenia
Que per viure me sobrava.
Tant hé estava que m' donava
Tots ets gusts qu' es còs volia.

—Mes no me veyá associat,
Y per més volé avansá
Amb so jòch me vatx posá
Fins que tot hagué volat.

Y ara som còm un catiu
Plè de mal y de llatsèri
Perque vetx que sa misèri
Me menja d' en viu en viu.

—Ets un pòbre ben errat
De contes, y s' ambició
De volé essè gran señó,
Dins un avench t' ha tirat.
¡Desgraciat!

—Un temps jò dreta servava
Sa llum santa de la Fè;
Y vivia tan aple
Que cap disgust me donava.
Vatx aplegá un mal amich
Que m' fé girá. ¡Oh perjudici!
Me dugué de vici en vici,
Y à dins l' Infern ara estich.
De misèria y desunió
Ca-méua ja n' está farta;
Ja tothòm de mí s' aparta
Quant senten sa mala oló.

—T' haguesses ydò aplegat
Amb amichs més bons que tú;
Y haguera estat ben segú
Que no hauries trossat.
¡Desgraciat!

—Jò me vatx volé casá
Amb una dòna vayvera,
La gent bé 'm deya ella qu'era,
Però rès vatx escoltá.
¡Ay! ¡quin bot tan mal donat!
Sempre amb ella estich en guèrra;
Tot m'ho pilla, tot m'ho esguèrra,
Y m'ho mena abandonat.
Axò no es viure; es está
Dins sa casa del Dimòni.
¡Ay, Creu del méu matrimòni
Qu'ets de mala d'aguantá!
—¿N'estaves desenganat
Y t'hi volgueres uní?
¿Que te creyes consegú
Doblegarla? ¡Vas errat!
¡Desgraciat!

—Jò me vatx enmalaltint.
Trenta aïns ja duch per somada,
Y encara no 'm tròb casada,
Y heu volia essé en es viint.
Dins quants de carrés hey ha
Dies de truy me passeix
Per veure pollos: y en veïtx,
Però cap ne puch pescá.

Sinó que 'n veurem à mi
Es fadrins fan alulèya;
Y me diuen tia, fèya.
¡Oh, que molt he de sufrí!
—¡Ah tonta! ¡Que vius d'errada!
¿Vas de mon per casarté?
¿Qui sens honra 't pòt volé?
Visquesses ben retirada.
¡Desgraciada!

—Ses mònges, ¡Vaja una gent!
Es capellans, ¡Bòns comparses!
Sa relligió, ¡Quina farsa!
Y es qu'hey creu, ¡Qu' es d'innocent!
El mon y s' hòmo no está
Encara civilisat:
¿Animes? ¡Quin desbarat!
A devall terra tot va.

Es méus Deus son es doblés,
Jò los ador ben de cò;
Ells me donan viure bò;
Y ja no 'n vuy sèbre més.
—¡Oh fiet! ¿Qui t'ha enganat?
Ets un imatge del tot
D'un cavall que pega bot
Y corre uys cluchs, desbocat.
¡Desgraciat!

Vòltros que defòra estau
D'aquest estat horrorós,
¡Alèrta à desgarriarvós!
Qu' es festé seria blau.
¡Es camí del mon engana
Perqu' es ample y espayós!
Però, amichs, dirijivós
P' es camí que Deu mos mana.
Que p' es del mon trobariau
Reclaus y encalladós
Breveròs d' en dos en dos
Es segú qu' hey pescariau.
Anant ben encaminats
Prenguem al Deu de la gracia
Que mos apart de desgracia
Y viurem aconhortats.

FEROSTAS.

Reproduhim en aquest número es

CERTÁMEN

que publicarem en es número 117, de
prèmis per l' any 1882, amb algunes
variacions, en vista de s' època en que
está resòlt que se fassan ses

FIRES Y FESTES.

Sa Redacció de L' IGNORANCIA que no
arma canets à la babel-lana; ni pren ses
còses amb ay, amb ay; ni fa castells en
l' ayre; ni se tira en derrerà es séus com-
promissos; ni perd ses manades p' es
rostoy; ni deixa per demá lo qu' ha de fé
avuy; ni sòl arribá misses dites; desit-
jant contribuí à sa celebració de ses
Fires y Festes y considerant qu' es séu
primé *Certámen* fét per vía d' ensay, ha
estat molt concorregut, y que es dever
séu estimulá es joves que se dedican à
s' estudi de ses *Lletres* y de ses *Arts*; ha
resòlt publicá es séu segon CERTÁMEN
baix des siguent Programa:

PREMIS ORDINARIS.

FILOLOGIA.

MITJ' UNSA D' ÒR en péssa, ò sian 12 lliures y
10 diners moneda mallorquina, à s' autó de sa
milló *Mòstra de Diccioniari mallorquí*. Per axò
s' haurán de presentá ben espinzellades tres
paraules, vèus ò termes de ses més notables en
sa nòstra llengua, y es verbs *fer*, *dur* y *anar*,
amb tots es modismes en qu' hey sonan.

LITERATURA.

CINCH ESCUTETS D' ÒR, à s' autó de sa milló
*Glòsa satírica quantre sa vèssa y pòch amor
patri des mallorquins*.

ARQUITECTURA.

CINCH ESCUTETS D' ÒR, à s' autó des milló
*Projecte de pedestal, per aguantá una faròla,
amb tres grifons y ses séues piqueies*, pròpi per
serví de *Font pública* en mitx d' una Plassa ò
eixida d' un pòbte de Mallorca. (S' adverteix que
dit *pedestal* no ha de tení *caracte monumental*
y qu' es séu còst no ha de pujá més amunt de
300 lliures; s' entén: llest y col·locat.)

PREMIS EXTRAORDINARIS.

HISTÒRIA.

UNA PLOMA DE PLATA oferida per un Ignorant
anònim à s' autó de sa milló *Crònica* ressenant,
punt per punt, tot lo fét y succèhit à ses *Fires*
y *Festes* celebrades à Palma l' any 1881; espe-
cialment hey haurán de constá es datos, noti-
cies, incidents y demés que no sòlen estampar-
se à ses *Memories oficials*; acompanyanthí un
raonament sobre sa necessidat y conveniència
d'aquestes *Fires*, ses èpoques, mòdo y circums-
tancies, programes, etc., etc., més apropòsit
perque donin bòn resultat, y tot lo demés que
s' autó erega del cas afagirhí.

Un altre prèmi extraordinari d' una obreta
literaria à sa milló colecció de *Pòrros-Fuyes*
p' es periòdich L' IGNORANCIA.

CONDICIONS.

- 1.ª Tots es trabays han d' essé inèdits y es-
crits en bòn mallorquí.
- 2.ª Es *Projecte de pedestal, faròla, etc.*,
será delineat amb escala de 4 per 10, y constará
de planta, alsada y ses seccions necessaris.
- 3.ª Dits trabays deurán presentarsé clòsos y
rotulats amb sos séus respectius *lemes*, segons
s' acostuma, à sa *Redacció de L' IGNORANCIA*
abans de dia 1.er de Juriól de 1882.
- 4.ª Es prèmis s' adjudicarán per un Jurat
de Literats y Artistes competents, que serán
elegits y se donarán à conèxa à son degut temps.
- 5.ª Si entre es trabays presentats no n' hi
hagués amb mèrit abastament, se dexarán sens
adjudicá es prèmi ò prèmis oferits. Tot lo pre-
sentat s' entén que se cedeix à n' aquesta *Re-
dacció* qu' heu publicarà ò no heu publicarà en
L' IGNORANCIA segons paré y bòn consej des
Jurat.

ADVERTENCIA.

Si per qualsevòl motiu no se celebrassin *Fi-
res y Festes*, nòltros axí mateix durem envant
aquest *Certámen*, s' entén, si som vius y Deu
heu vòl. Ell don llum y acèrt à n' ets artistes
que vulgan honorarló.

Acordat à Palma, diada del Naixament de
Maria Vèrge de mil vuycents vuytanta ú.

SA REDACCIÓ.

XEREMIADES.

Allá p' es barri de sa Calatrava hey
ha un lleterero que diu axí, ni més ni
manco:

VENTA. AL, POMEN-
-OR, DE, HARINAS. DEL
PONT (sa marca
de fàbrica) DINCA

¡Vaja una bòn mòstra d' ortografia!
¿Y s' Autoritat no hey té rès que dí?

*
**

Alèrta mosques. Segons diuen sa vo-
rera de mar qu' ha de serví per pren-
derhi bàns saludables y higiènichs à
totes ses persones anèmiques, grasses,
magres, bònnes ó malaltes, torna tení
s' aygo que put y no d' aygo de ròses.

Ja tornarem ballá es *sandango* de l' any
passat; y presenciarem altre vegada lo
que saben fé ses persones engronsades
unes per ses altres.

*
**

Ara que venen ses *Fires y Festes* s' A-
juntament podria destiná un des séus
dies à s' inauguració des nòu Depòsit de
Sant Domingo que pareix qu' está llest.

Seria de molt bòn efecte es qu' ara,
qu' encara está buyd, hey posás una ca-
nonada de ferro desde es séu fondo fins

